

English Original
Engelsk original

Letter to the Congregations
From the 23rd Evangelical
Lutheran Conference

Living in an ecumenical world

Preamble

The 23rd European Lutheran Conference met 22nd – 24th May 2014 in Bleckmar – Bergen, Germany, under the theme 'Living in an ecumenical world'. We discovered a topic so vast that we felt that we only 'skimmed the surface' of many deep and weighty issues and we share our reflections in the hope that (a) you recognise the issues we discussed, and (b) you reflect on and discuss these issues in your congregations so that together we may live as God's people in a world filled with God's people and those who are not God's people (but we hope and pray one day will be).

Our world is an ecumenical one as God has given his church – placed his people – throughout it. As Lutherans we recognise this in the use of the ecumenical creeds and see our Lutheran Confessions – particularly the Augsburg Confession – as a testament to this truth. We also note the existence of the ecumenical movement of the past hundred years which has sought to minimise the fractures and divisions in the church as it works towards a visible unity. Nevertheless the church continues to fracture.

1. The Church in an ecumenical world

Irrespective of the descriptions we use to describe the world, there is one holy, Christian and apostolic church in it. The Christian church is an article of faith – a creation of the Holy Spirit by whose power people are drawn to and united with the risen Lord Jesus. He is the Head of the body which are his people who exist across time and geography. We do not see the risen Lord Jesus since his ascension, nor do we see the Holy Spirit, thus we look for the marks of the church so we know where Jesus meets us and where we can invite others to meet him.

Lutherans have traditionally said that wherever you have God's Word rightly proclaimed and where you have the sacraments administered as Jesus wanted them to be, there he is present and among the people gathered around him is the church. Our conference considered Martin Luther's 1539 treatise 'On the Councils and the Church' and noted the following marks that Christians have: 1. The Word of God; 2. Baptism; 3. The Sacrament of the Altar; 4. The Office of the Keys; 5. The Office of the Ministry; 6. Prayer (particularly in terms of prayer, praise, and thanksgiving in worship); and 7. Cross bearing (Anfechtung). Where these marks are found then people can be sure that they have found the church. This perspective helps us to

Danish Translation
Dansk oversættelse

Brev til menighederne fra den 23.
Europæisk Luthersk Konference.

At leve i en Økumenisk Verden

Indledning

Den 23. Europæisk Lutherske Konference holdt møde 22. - 24. maj 2014 i Bleckmar, Bergen i Tyskland under temaet: **"At leve i en økumenisk verden"**. Vi opdagede, at det var et stort emne, og at vi kun nåede at ridse i overfladen af nogle af de mange dybe og vigtige spørgsmål. Vi deler vore refleksioner med jer i håb om, at a) I kan vide, hvad vi drøftede, og b) at I vil overveje og tale om emnerne i jeres menigheder, for at vi kan leve sammen som Guds folk i en verden fyldt med mennesker – nogle som hører Gud til, og andre som ikke er Guds folk (men vi håber og beder, at de en dag vil blive det).

Vor verden er en "økumenisk verden", fordi Gud har sin kirke overalt i verden. Som lutheranere anerkender vi dette, når vi bruger de "økumeniske" eller "oldkirkelige" bekendelser (se i vore lutherske bekendelsesskrifter, særligt Den Augsburgske Bekendelse). De er et vidnesbyrd om denne sandhed. Vi bemærker også, at der de seneste ca. 100 år har eksisteret en "økumenisk bevægelse", som har forsøgt at mindske splittelser og opdelinger i kirken i arbejdet frem mod synlig enhed. – Alligevel har kirken fortsat oplevet at blive delt.

1. Kirken i en økumenisk verden

Lige meget hvordan vi ellers beskriver verden, findes der én hellig, kristen og apostolisk kirke her i verden. Den kristne kirke er en trosartikel. For kirken er skabt af Helligånden, som gennem sin kraft drager mennesker sammen og forener dem med den opstandne Jesus. Han er hoved for Legemet, som er hans folk, og som findes på tværs af tider og landegrænser. Siden Kristi himmelfart har vi ikke kunnet se vores opstandne Herre. Vi kan heller ikke se Helligånden. Derfor søger vi efter kirkens kendetegn, for at vi kan vide, at Jesus kommer til os og møder os, og for at vi kan indbyde andre til at møde ham.

Lutheranere har altid sagt, at Jesus er tilstede og hos sit folk, når de samles, hvor Guds ord prædikes ret, og hvor sakramenterne (dåb og nadver) forvaltes sådan, som Jesus ønskede det.

Vores konference overvejede Martin Luthers skrift om "Kirken og Kirkemøderne (Koncilerne)" og fandt, at kristne har disse kendetegn: 1. Guds ord. 2. Dåben. 3. Alterets sakramente. 4. Nøgleembedet. 5. Prædikeembedet. 6. Bønnen (særligt bøn, påkaldelse og tak i gudstjenesten). 7. Korset (at en kristen må bære sit kors – anfægtelse). Hvor disse kendetegn findes, kan mennesker være visse på, at de har fundet kirken. Dette perspektiv hjælper os til at fokusere på, hvad "kirke" er i verden. "Kirken" er Guds

keep in focus that at its essence the word 'church' refers to the holy people of God who trust that Jesus is the clear revelation of God concerning God as Trinity, humanity as dead in sin, and Jesus as our only Rescuer or Saviour.

As we reflected on these marks of the Church, we recognised that cross bearing has a personal or individual dimension. The disciples of Jesus bear their cross when burdened by sin and death. We also were aware that there is a communal or ecclesial dimension to cross bearing and that our experiences can be distinctly different. For some of us, the experience of tentatio (suffering) because of the world is increasing. We are challenged by the question: 'Do we bear the cross when burdened by the world?'. We are comforted that God never abandons his people.

2. Church bodies in an ecumenical world

The Christian Church today is overtly fractured. Nevertheless its unity still exists. This unity can be hidden behind differences such as language, architecture, dress, music and liturgical forms, and the response of Christian love and this is not problematic when the confession of faith is the same. However where there are confessions of faith that are different – when the teachings about God, Jesus, the Holy Spirit and their work and our responses differ, oppose, and even contradict each other, then we attack and mar this unity. Almost 2,000 years of church history reflects the tensions we have produced with the plethora of church bodies all claiming to proclaim the truth of God's Word. Around the world many denominations have split and even those claiming the same confessional position can be in different groups. Noting our own church histories and our minority status in our countries, we are very conscious of the fracturing of the Church and are saddened by it.

Church bodies need to clearly articulate and teach their confession about Jesus. Thus it may be necessary to walk a lonely way in faithfulness to Christ. Only when grounded in God's Word, confident about one's confession of Christ, speaking the truth in love, are we able to address the issues that divide us. We noted that some of the ELC church bodies present were involved in ecumenical groups in their countries where they sought to listen and learn while clearly articulating their confession.

In an increasingly dismissive and hostile world where the church is losing any favoured or privileged position in society, church bodies need to read society accurately, not cling to former advantages, confidently proclaim God's Law and Gospel to the world, and seek to serve the world in love.

3. Congregations in an ecumenical world

What has been said for church bodies can largely be said for congregations for they are church bodies in specific locations. However where church bodies usually speak in terms of teachings,

hellige folk, som stoler på, at Jesus er Guds tydelige åbenbaring, at Gud er den treenige Gud, og at mennesker er døde i deres synder, og at Jesus er vores eneste redningsmand og frelser.

I vores refleksion over disse kirkens kendetegn mærkede vi, at det at bære sit kors (nr. 7) har en personlig eller individuel dimension. Jesu disciple bærer deres kors under byrden af synd og død.

Vi er også bevidste om, at der er en fællesskabs- og menighedsmæssig dimension i at bære sit kors. Her kan vi have forskellige erfaringer. For nogle af os opleves lidelsen, fordi verdsligheden tager til. Vi udfordres af spørgsmålet: "Hvordan bærer vi korset, når verden truer os?" Det trøster os, at Gud aldrig forkaster sit folk.

2. Kirkesamfund i en økumenisk verden.

Den kristne kirke i dag er splittet op i mange grupper. Ikke desto mindre er der kun én kirke. Denne enhed kan være skjult bag forskelle såsom sprog, arkitektur, klædedragt, musik, liturgiske former og i den måde, man i kristen kærlighed forholder sig dertil. Og det er slet ikke noget problem, når man har samme tro og bekendelse. Men der, hvor man bekender troen forskelligt – læren om Gud, Jesus, Helligånden – og hvor vi kommer op med forskellige svar, imødegår eller ligefrem modsiger hinanden, da angribes og plages denne enhed. Kirkens historie gennem 2000 år fortæller om spændinger, som vi har skabt med et utal af kirkesamfund, som alle påstår, at de forkynder Guds ords sandhed. Rundt omkring i verden har mange kirkeretninger delt sig op. Kirkesamfund, som har samme bekendelse, hører også nogle gange til i forskellige grupperinger. Når vi ser på vor egen kirkes historie, og at vi er i mindretal i vore lande, er vi meget bevidste om, at Kristi kirke er delt, og det bedrøver os.

Kirkesamfund har brug for klart at formulere og undervise, hvad de bekender om Jesus. Det er nogle gange nødvendigt at vandre alene i troskab mod Kristus. Det er kun, når vi er grundfæstede i Guds ord og hviler i vores bekendelse til Kristus, og når vi taler sandheden i kærlighed, at vi er i stand til at tage hånd om emner, som deler os med andre. Vi bemærkede, at nogle ELC-kirkesamfund, som var til stede, er involveret i nationale økumeniske grupper, hvor de søger at lytte til og lære af andre, samtidig med at de tydeligt og klart udtrykker deres bekendelse.

I en verden, som i stigende grad er fjendtlig, og hvor kirken mister privilegier, som den tidligere havde i samfundet, er det nødvendigt, at vi forstår samfundsudviklingen ret og ikke kæmper for at opretholde tidligere tiders rettigheder, men i stedet trofast forkynder Guds Lov og Evangelium overfor verden og søger at tjene verden i kærlighed.

3. Menigheder i en økumenisk verden

Det, som her er sagt om kirkesamfund, kan stort set også siges om menigheder. For de må betragtes som kirkesamfund i lokalområdet. Mens kirkesamfund mest taler om undervisning, kirkens officielle lære og mægler mellem

<p>public doctrines, mediating pious opinions and matters of adiafpora, it is in the congregations that the tension of public church teaching and pastoral care for individuals is clearly felt. This is not new. Pastors and congregations and church bodies have always recognised that the exercising of pastoral care is not enshrined in rules and regulations but in the personal application of Law and Gospel. We recognise the tensions that can exist within a congregation and a church body and, it seems, more so now as the 21st century is characterised by speed (particularly of communication), people's mobility, limitless access to knowledge and opinion (often undifferentiated) at a time of increasing personal autonomy and the breakdown or changing of past social traditions.</p> <p>As the world increasingly becomes complex, strange, and even antagonistic so it is easy for congregations to become places to shelter or refuge. This is important and good but it is not the whole story of a congregation for from a congregation, members are sent out into the world to live as disciples. Should our members move away from our congregations then there is now another missionary in the world working to establish a new congregation!</p> <p>The single issue that dominated our discussion was attendance at Holy Communion of those not of our congregation. It is a sensitive issue among us. We affirmed that congregations need to be confident about their teaching and practice of Holy Communion, articulate and present this teaching and practice clearly to all who attend our services, and leave individual decisions to the pastor. It is important more and more in this century that congregations also clearly teach their adult members the Bible and a return to the Catechism.</p> <p>4. Christians in an ecumenical world</p> <p>As is always the case, Christians in their daily lives encounter personally – often by themselves – both Christians and non Christians. The world environments of these encounters vary greatly. They can be friendly, indifferent, hostile, and much more as the philosophies of the day paradoxically proclaim tolerance of truths (while being intolerant of the truth); a removal of guilt and shame and personal autonomy (which produces ennui and a search for meaning); and the importance of experience (which is unsustainable as an ethic). The ecumenical environment of these encounters varies depending on the country and whether it has a state church. Often the ecumenical environment encountered on an individual level is that confessional distinctives are not important.</p> <p>Our discussion highlighted that the emotional response most experienced here as Christians engaged the world was fear. There was fear in relation to being uncertain of the faith and how to share, discuss and defend it. This was especially heightened for individual Christians when the world was indifferent or belligerent or when other churches were hostile.</p>	<p>forskellige meninger i spørgsmål om "adiafora" (dvs. spørgsmål, som Bibelen ikke udtaler sig om), er det mere i den lokale menighed, at man tydeligt mærker spændingerne i forbindelse med kirkens undervisning, forkyndelse og personlig sjælesorg. Det er ikke noget nyt. Præster og menigheder og kirkesamfund har altid vidst, at sjælesorg ikke kan nedfældes i regler og forordninger, men gives gennem en personlig brug og anvendelse af Lov og Evangelium. Vi er os bevidste om spændinger, som kan findes indenfor en menighed og et kirkesamfund. Sådanne spændinger har ofte noget at gøre med, at mennesker i det 21. årh. præges af fart (især indenfor kommunikation), mobilitet, mangel på solid viden (man nøjes med hurtige og overfladiske svar). På samme tid er der en voksende personlig autonomi (uafhængighed), og sociale traditioner nedbrydes og ændrer sig.</p> <p>I takt med at verden bliver mere og mere kompleks og fremmedgjort, kan menigheder let blive det sted, hvor man søger ly og tilflugt. Det er vigtigt og godt. Men man skal også huske, at medlemmer sendes fra menigheden ud i verden for at leve der som Jesu disciple. Hvis vore medlemmer flytter væk fra vore menigheder, så er det en mulighed for mission og for at etablere en menighed det nye sted.</p> <p>Et spørgsmål, som prægede samtalen, var deltagelse i den hellige nadver for dem, som ikke er medlemmer. Det er et følsomt spørgsmål hos os. Vi bekræftede for hinanden, at menighederne har brug for at være trygge og visse mht., hvad de lærer om den hellige nadver, og hvordan den praktiseres. Der er brug for at udtrykke og præsentere denne lære og praksis klart til alle, som deltager i vore gudstjenester, og man må overlade afgørelser i enkelte tilfælde til præsten.</p> <p>Det bliver mere og mere vigtigt i dette århundrede, at menighederne også giver sine voksne medlemmer en klar bibel-undervisning og vender tilbage til katekismen.</p> <p>4. Kristne i en økumenisk verden</p> <p>Kristne møder i deres hverdag både kristne og ikke-kristne. Og vi er oftest på egen hånd i dette møde med andre. Dette møde finder sted i mange forskellige situationer: Man kan møde venlighed, ligegyldighed eller ligefrem fjendtlighed. Det lyder paradoksalt, fordi tidens filosofi typisk handler om tolerance, hvor der skal være plads til flere sandheder; men samtidig er man intolerant overfor Sandheden. I vor kultur forsøges skyld og skam bortforklaret, og det er en udbredt holdning, at enhver kan følge sin egen moral (det skaber livslede og meningsløshed); "oplevelsen" sættes i højsædet (oplevelsen er et uholdbar som grundlag for etik). De økumeniske omgivelser, vi lever under i mødet med disse holdninger, varierer meget afhængigt af land, og om man har en statskirke. Det er meget almindeligt, at man i økumeniske sammenhænge ser stort på den kristne bekendelse.</p> <p>Vores samtale handlede særligt om, at vi i vore følelser kan opleve frygt, når vi som kristne engagerer os i verden. Frygten kan skyldes, at man er usikker på sin tro, og fordi man er usikker på, hvordan man skal dele, diskutere og</p>
--	---

Thus Christians need to be better equipped with knowledge and skills to defend the faith. Such apologetics is more than just knowing what one believes but also knowing God's Word so that one can refute error (2 Timothy 3:16; Titus 1:9) while always speaking the truth in love (Ephesians 4:15). God's Word doesn't change. Human nature and our life cycle doesn't change. Nevertheless much of our environment – our society and attitudes – are changing and Christians need to be able to 'read the times' in the light of Scripture so as to be better able to follow Jesus and speak of the hope we have in him in ways that people will hear (1 Peter 3:15).

Conclusion

We live at the time God has placed us. His church is one. We also live as pilgrims in a fractured church where the confession of God's Word is significantly different and at a time when our society increasingly marginalises us. Our understanding of Church means that we will be scrupulous about the truth of God's Word (what it says and doesn't say) and aware of our own history as a church bodies. Confident of our confession we are confident in our mission – not arrogantly but always in love – and eager to maintain the unity in the bond of peace (Ephesians 4:3).

To God be the glory!

Adopted in Beckmar – Bergen, 24th May, 2014

The Delegates of the Member Churches:

Belgium ELKB Mrs Veronica VAN HATTEM, Pres. Gijsbertus VAN HATTEM
Denmark ELFKiDk Mr Svend-Erik HAAHR, Pres. Leif G. JENSEN
France EEL-SF Mr Grégory FLAUSS, Rev. Jean Thiébaud HAESSIG (ELC Pres), Rev. Philippe VOLFF
Germany SELK Mrs Gerlinde PAHLEN, Rev. Klaus PAHLEN (ELC Vice Pres), Mrs Gertraud PETERSEN, Prof. Dr Johannes PETERSEN, Bish. Hans-Jörg VOIGT, Rev. Roger ZIEGER
Portugal IELP Pres. Adalberto HILLER
United Kingdom ELCE Chairman Jon EHLERS, Rev. George SAMIEC (ELC Sec), Mrs Dorothea SUTHERLAND

The Delegates of the Guest Churches:

Finland FMD Bish. Risto SORAMIES
Kyrgyz Republic LCK Bish. Kenjebek BOTOBAEV
Siberia SELC Rev. Alexey STRELTSOV
Spain IELE Pes. Gustavo LAVIA
Sweden MPS Bish. Roland GUSTAFSSON
Switzerland LBKS Bish. Walter RALLI SCHEFER
USA LCMS Rev. Tony BOOKER, Rev. Daniel S JOHNSON

forsvare troen i mødet med andre. Det blev særligt tydeligt, når vi individuelt møder ligegyldighed, og når andre kirkesamfund er fjendtligt indstillede til os.

Derfor har kristne brug for at blive udrustet med kundskab og evner til at forsvare troen. En sådan apologetik (forsvar for troen) er mere end blot at vide, hvad vi tror. Den består også i at kende Guds ord, så vi kan tilbagevise det, som er forkert (2 Tim 3,16 og Titus 1,9), og at vi taler sandheden i kærlighed (Ef 4,15). Guds ord ændrer sig ikke. Menneskets natur og liv ændrer sig heller ikke. Ikke desto mindre er vort miljø – vort samfund og holdninger – under forandring, og kristne har brug for at være i stand til at "læse tidens tegn" i lys af Skriften og således blive bedre til at følge Jesus og tale om det håb, vi har i ham, og gøre det på en måde, så mennesker kan høre det (1 Pet 3,15).

Konklusion

Vi lever i den tid, Gud har sat os i. Hans kirke er Én. Vi lever også som pilgrimme i en splittet kirke, hvor Guds ord bekendes på vidt forskellige måder. Og vi lever i en tid, hvor vort samfund mere og mere marginaliserer os (sætter os til side). Vores forståelse af Kirken betyder, at vi ikke kan være ligeglade med Guds ords sandhed (hvad det siger og ikke siger). Vi er os også bevidste om vore kirkers egen historie. Når vi har tillid til vores bekendelse, bliver vi også trygge i vores mission - ikke arrogante, men altid i kærlighed! Og vi stræber efter at fastholde Åndens enhed med fredens bånd (Ef 4,3).

Ære være Gud!

Godkendt i Bleckmar – Bergen, 24. maj 2014

Delegerede i medlemskirker:

Belgien, ELKB: Mrs Veronica VAN HATTEM, Pres. Gijsbertus VAN HATTEM
Danmark ELFKiDk: Mr Svend-Erik HAAHR, Pres. Leif G. JENSEN
Frankrig, EEL-SF: Mr Grégory FLAUSS, Rev. Jean Thiébaud HAESSIG (ELC Pres), Rev. Philippe VOLFF
Tyskland, SELK: Mrs Gerlinde PAHLEN, Rev. Klaus PAHLEN (ELC Vice Pres), Mrs Gertraud PETERSEN, Prof. Dr Johannes PETERSEN, Bish. Hans-Jörg VOIGT, Rev. Roger ZIEGER
Portugal, IELP: Pres. Adalberto HILLER
England, ELCE: Chairman Jon EHLERS, Rev. George SAMIEC (ELC Sec), Mrs Dorothea SUTHERLAND

Delegerede fra gæste-kirker:

Finland, Missionsprovinsen: Bish. Risto SORAMIES
Kirgisistan, LCK: Bish. Kenjebek BOTOBAEV
Sibirien, SELC: Rev. Alexey STRELTSOV
Spanien, IELE: Pes. Gustavo LAVIA
Sverige, Missionsprovinsen: Bish. Roland GUSTAFSSON
Schweiz, LBKS: Bish. Walter RALLI SCHEFER
USA, LCMS: Rev. Tony BOOKER, Rev. Daniel S JOHNSON

Translation: pastor Leif G. Jensen, Denmark